

УДК 640.432

Пиріг Світлана Володимирівна,

магістрант факультету готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Національний університет харчових технологій

Голікова Тетяна Петрівна,

кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технології

харчування та ресторанного бізнесу

Національний університет харчових технологій

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ АЮРВЕДИ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

Анотація. У статті охарактеризовано систему Аюрведи та її застосування у сучасних засобах розміщення. Показано, що практики Аюрведи набувають популярності далеко поза межами Індії і можуть організовуватись як у формі аюрведичних клінік, так і на базі SPA-готелів. Проаналізовано концепції подібних європейських закладів. Показано, що перспективним є інтеграція Аюрведи в західному та південному регіоні України, що сприятиме зростанню конкурентоспроможності вітчизняних закладів гостинності.

Ключові слова. Аюрведа, готель, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Сучасне життя характеризується частими стресами, емоційним перевантаженням та гіподинамією. В результаті людина потребує якісного та доступного відпочинку, який на сьогоднішній день переважно представлений санаторіями, профілакторіями, spa-центрами та wellness-курортами. На сьогодні все більшою популярністю користуються нетрадиційні системи лікування східної медицини, які пропонують низку процедур, спрямованих на гармонізацію тіла і душі людини. Одним з таких напрямів є нетрадиційна індійська медицина Аюрведа («наука про життя»),

напряму, що не так часто зустрічається в українських СПА-салонах та на курортах.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. Сучасні дослідження показують, що основними мотивами туристів є зняття стресу та відпочинок. Це пояснює постійно зростаючий інтерес до СПА-курортів у світі. У Канаді та США spa-послуги сприймають як винагороду, позбавлення від стресу, бажання розслабитися, заспокоїтися та освіжитися [9, с. 167]. Спостерігається стрімка популяризація spa і wellness послуг в азіатсько-тихоокеанському регіоні, який вже сьогодні починає завойовувати потенційних клієнтів європейських курортів. У 2016 р. до цього регіону було здійснено 53,3 млн spa-подорожей [12].

Мета статті – дослідити тенденції росту популярності нетрадиційної індійської медицини Аюрведи та можливості її інтеграції в СПА-туризм України.

Викладення основного матеріалу. Сучасна медицина, що базується на науковому підході, навчилася долати багато захворювань, лікування яких раніше здавалося неможливим. Проте, як свідчить статистика ВООЗ, 65 % населення розвинених країн періодично звертаються по допомогу до нетрадиційних народних методів лікування. Статистика засвідчує, що близько 3,5 млрд. людей користуються послугами фахівців нетрадиційної медицини (рис. 1) [3].

Популярність нетрадиційної медицини у світі

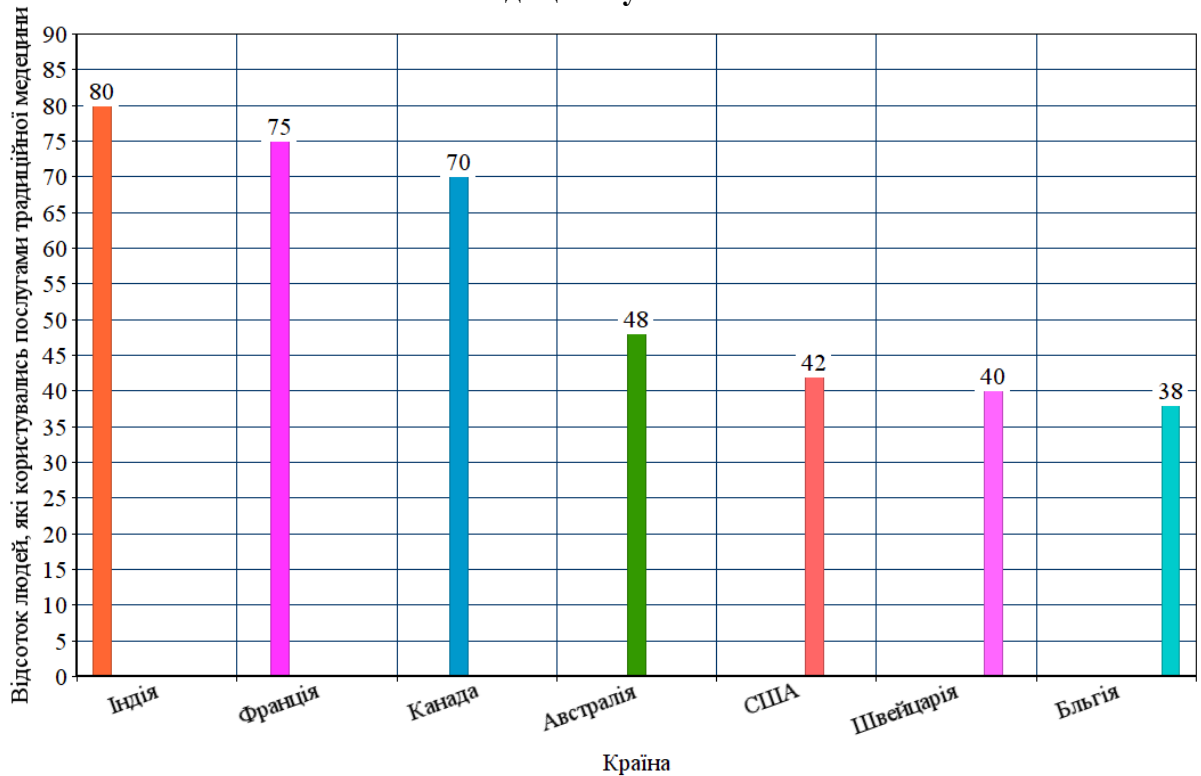

Рис. 1. Популярність нетрадиційної медицини у світі

Нетрадиційна медицина в останні роки впевнено займає свою нішу в усьому світі. Послугами народних лікарів користуються понад 100 мільйонів європейців: з них половина звертаються до них регулярно і стільки ж віддають перевагу класичній медицині, що включає в себе елементи альтернативної [2]. Набагато поширеніша ця сфера в Африці, Азії, Австралії і Північній Америці. Так, витрати на нетрадиційну медицину в рік у Великобританії, Канаді та Австралії склали 2,3 млрд, 2,4 млрд. і 80 млн. доларів відповідно. Однак, найбільш вражаючими є інші цифри - за ці самі послуги громадяни США платять близько 15 млрд доларів у рік (рис. 2).

Витрати на нетрадиційну медицину у світі

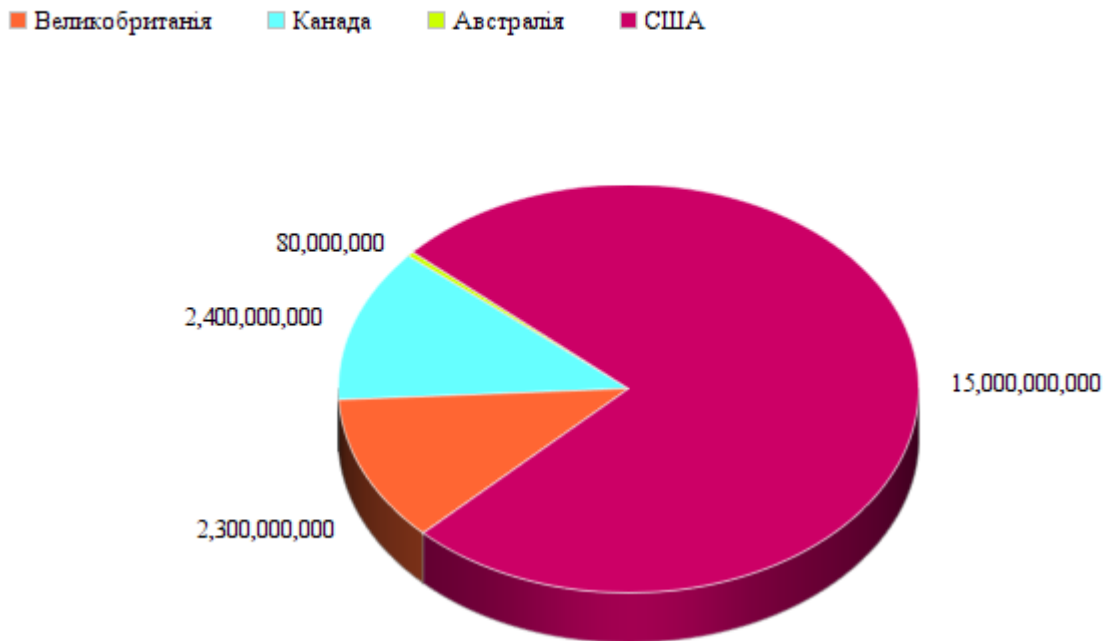

Рис. 2 Витрати на нетрадиційну медицину у світі

Одна з найпопулярніших нетрадиційних систем лікування – Аюрведа. З 1977 року вона офіційно визнана Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) і користується великою популярністю в США, Німеччині, Італії, Голландії [3]. В Індії Аюрведа визнана офіційною медициною нарівні з сучасною медичною наукою. Має у своєму розпорядженні власну концепцію з серйозною науковою базою, унікальні методики і діагностики, а головне - багаторічний досвід лікування і профілактики захворювань людського організму. Головна перевага аюрведичної терапії в тому, що вона впливає на причину захворювання і таким чином сприяє відновленню порушених функцій організму. Велике значення в Аюрведі приділяється профілактиці, завдяки якій можливо запобігати виникненню навіть тих хвороб, до яких у людини є спадкова схильність [1, с. 37].

В останні десятиліття багато людей, які страждають хронічними захворюваннями, відкрили для себе систему лікування за допомогою Аюрведи. Дослідження, проведені в США протягом 5 років виявили, що серед 2000 людей, які притримувались принципів Аюрведи, рівень

захворювань по 17 категоріях хвороб був значно нижчим ніж у звичайних людей, у тому числі, серцево-судинні захворювання – на 87 %, онкологічні – на 55% [6, с.27].

Останнім часом зростає кількість дослідницьких центрів з вивчення та застосування на практиці аюрведичних знань як в Індії, так і в західних країнах. Так, в США вивченням Аюрведи займається Національний Інститут Медицини Аюрведи, в Ізраїлі - коледж Рідман, де студенти не тільки вивчають основи аюрведичної медицини, але і проходять практику в Індії [4].

В Індії вивченням нетрадиційної індійської медицини керує Центральна Рада по Дослідженню Староіндійської медицини, а також Siddha (CCRAS), до складу яких входить велика мережа науково-дослідних інститутів. Для роботи в області Аюрведи урядом Індії створені два дослідницькі центри. Фармацевтичні компанії випускають аюрведичні ліки. У штаті Гуджарат знаходиться університет, де навчають майбутніх фахівців і дослідників Аюрведи, розташований в місті Джамнагар [4].

У всіх курортних зонах Індії є аюрведичні салони біля готелів. Основний напрямок їх діяльності – програми очищення й омолодження організму з використанням масажу, лікарських трав і рекомендацій з харчування [10, с. 15]. Однак необхідно чітко розуміти різницю між аюрведичним лікуванням (в клініці) та просто відпочинком на курорті з наданням деяких аюрведичних процедур (наприклад, олійний масаж).

Аюрведичні клініки – організовані на кшталт лікарні з особливим режимом і невеликим ступенем свободи. Тому, як правило, тут немає ні моря, ні басейну, а в номерах - телевізора, холодильника або кондиціонера. Тут суворо заборонено вживання алкоголю і тютюну, у ресторані немає, наприклад, м'ясних страв або морепродуктів. В аюрведичних клініках все слугує виключно для максимальної ефективності лікування.

Сьогодні, щоб пройти комплексний курс аюрведичного лікування, необов'язково спеціально їхати в Індію. Багато європейських аюрведичних клінік та SPA-готелів також пропонують різноманітні аюрведичні програми

лікування і розслабляючого відпочинку. Попит на програми нетрадиційного аюрведичного лікування в Європі постійно зростає [10, с. 13]

Європейські SPA-готелі спрямовані більше на відпочинок та пропонують лише розслаблюючі процедури (переважно класичні аюрведичні олійні масажі), та виключають з лікувального процесу деякі важливі процедури [10, с. 15].

Загалом в Аюрведичній медицині відомо близько 20 різних програм лікування, тривалість яких становить від 2-3 до 4-6 тижнів. Повний і довготривалий ефект від аюрведичної програми можливий тільки при максимальній її тривалості, наприклад, для Панчакарма це 4-5 тижнів. Протягом цього часу необхідно щодня відвідувати аюрведичний кабінет 1 або 2 рази на день, приймаючи за кожне відвідування від 3 до 6 різних процедур. Тривалість кожного аюрведичного сеансу становить 1,5 ... 2 години.

Так, SPA-готелі, на відміну від аюрведичних клінік, розташовані в курортних зонах (наприклад, на березі моря або озера) щоб не тільки аюрведа, а й сама природа працювала на оздоровлення та гармонізацію. Тут не діють суворі правила поведінки, яких вимагає класична Аюрведа. В таких готелях все розраховано на те, щоб забезпечити гостя найвищим рівнем комфорту. Але курорти, як і клініки також мають потужні аюрведичні центри з професійними лікарями і такими ж ефективними методами лікування. Такі SPA-готелі знаходяться в кожній європейській країні.

Якщо ж говорити саме про клініки, то одна з кращих аюрведичних клінік Європи знаходиться у Німеччині - це Maharishi AyurVeda Privat Klinik BAD EMS. Клініка розташована на німецькому бальнеологічному курорті Бад Емс. На початку 1993 року тут у готелі Haescker's Kurhotel був відкритий Оздоровчий центр Махаріші Аюрведи, який в 1996 році отримав визнання держави як приватна клініка. Вона неодноразово нагороджувалася та була сертифікована і є однією з провідних установ Аюрведи в Європі. Тут застосовується широкий діапазон різних підходів Аюрведи, що підвищує

шанс одужання і полегшує стан не тільки при гострих, але також при хронічних і функціональних захворюваннях [4].

Якщо ж говорити про Україну, то до нетрадиційних методів лікування, за інформацією Міністерства охорони здоров'я України, щорічно звертаються понад п'ять мільйонів українців. В цілому дослідження свідчать, що народним лікарям довіряють 40 – 60 % українців [13].

Розглядаючи розвиток Аюрведи в Україні, можна зробити висновок, що аюрведичні клініки та SPA-готелі лише починають з'являтися на нашому ринку, тож їх загалом існує невелика кількість.

Так, наприклад, у центрі ведичної медицини «РАСАЯНА», що знаходиться в Києві, регулярно проходять навчальні курси «Основи аюрведичної медицини і панчакарма». Також даний центр пропонує консультації висококваліфікованих фахівців, які володіють традиційними Аюрведичними методиками діагностики: пульсова діагностика, іридодіагностика, аурикулярна діагностика та лінгводіагностика. Пропонується також аюрведичний масаж, очисні процедури, послуги косметолога [14].

Також у Києві знаходяться клініка «Аюрведа-192». Вона пропонує комплексний спектр послуг, спрямованих на відновлення здоров'я і відтворення єдності людини і природи, а саме: Панчакакарма, аюрведичні масажі, йога, джотіш, аюрведичне харчування та лекції про здоров'я та Аюрведу [15].

Щодо SPA-готелів, то можна виділити два, які пропонують найбільш широкий спектр послуг Аюрведи це: «Шамбала» у м. Запоріжжі та «Цунамі» у Дніпрі.

Центр Аюрведи і SPA «Шамбала» - це поєднання стародавніх аюрведичних процедур, сучасного обладнання, натуральних рослинних препаратів і багаторічного досвіду 10 сертифікованих фахівців з Індії. В даному центрі також пропонують комфортне перебування, затишні номери,

новітні процедурні кабінети, тематичну бібліотеку, тренажерний зал і вегетаріанську кухню [8].

SPA-комплекс «Цунамі» у Дніпрі пропонує аюрведичні програми, які підбирають індивідуально після консультації лікаря Аюрведи і можуть тривати від 3-х до 14-ти днів. SPA-готель «Цунамі» пропонує розміщення у номерах SPA-готелю, ресторан з окремим аюрведичним меню та сучасний фітнес-центр [7].

Висновки та пропозиції. Щоденний виснажливий темп життя сучасної людини призводить до того, що практично кожна людина має хронічні захворювання. Традиційна медицина не в змозі повністю позбавити людину від наслідків систематичних навантажень на здоров'я. Тому все більше людей починають випробовувати методики Аюрведи, засновані на створенні гармонійних відносин між природою і людиною, і дієвість яких підтверджена багатовіковою практикою.

Клініки, що практикують методики Аюрведи існують в Україні, перш за все в крупних містах. Однак, більш привабливим для широкого кола споживачів є застосування практик Аюрведи на базі SPA-готелів, що є поширеними в Європі. Для України цей напрям є перспективним, в першу чергу, в місцях значних туристичних потоків – це західний та південний регіон (Івано-Франківська, Львівська, Закарпатська, а також Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька області). Високий рівень сервісу, оптимальний набір методик системи Аюрведи надасть конкурентну перевагу вітчизняним підприємствам гостинності і збільшить привабливість України для туристів.

Список літератури

- 1.Тиварі М. Аюрведа. Секрети зцілення /Ayurveda: Secrets of Healing, Фенікс 2006. - 736 с.
2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.who.int/en>
3. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.newgo.ru/>
4. [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://www.maharishi-tm.ru/>

5. Conboy L, Edshteyn I, Garivaltis H. Ayurveda and Panchakarma: measuring the effects of a holistic health intervention // Scientific World Journal, 2009; p. 272 – 280.
6. Shankar K, Liao LP. Traditional systems of medicine // Physical Medicine and Rehabilitation Clinics of North America, 20014;15(4), p. 725 – 747.
7. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://tsunami.com.ua/>
8. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://shambala.ua/>
9. Креббин-Бейли Д. Спа-терапия в индустрии красоты. Методика процедур, эксплуатация оборудования, программы обучения спа-менеджменту / Д. Креббин-Бейли, Д. Харкап, Д. Харрингтон; [пер. с англ. В. Е. Бельченко]. – М. : РИПОЛКлассик, 2010. – 304 с.
10. Smith M., Kelly C. Wellness Tourism, in Tourism Recreation Research / Greenwich, London, 2015. – 298 p.
11. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.britishspas.co.uk/spa_guide/definitions.php.
12. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://cs6260.userapi.com/u1171828/docs/e26658625b9c/spas_wellness_medical_tourism_report_final.pdf – Global SPA Summit 2016.
13. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.moz.gov.ua/>
14. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://rasayana.com.ua/>
15. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://ayurveda192.ua/>

Пирог С.В., Голикова Т.П.

Национальный университет пищевых технологий
ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ АЮРВЕДЫ В
ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА

Аннотация. В статье охарактеризовано систему Аюрведы и ее применение в современных отельных предприятиях. Показано, что практики Аюрведы приобретают популярность далеко за пределами Индии и могут

организовываться как в форме аюрведических клиник, так и на базе SPA-отелей. Проанализированы концепции подобных европейских заведений. Показано, что перспективной является интеграция Аюрведы в западном и южном регионе Украины, что будет способствовать росту конкурентоспособности отечественных заведений гостеприимства.

Ключевые слова. Аюрведа, отель, конкурентоспособность.

Pyrog S.V., Golikova T.P.

National University of Food Technologies

**PERSPECTIVES OF APPLYING OF AYURVEDA IN DOMESTIC
HOSPITALITY INDUSTRY**

Summary. The paper deals with system Ayurveda and its applying at the hotel establishments. It has been shown that practice Ayurveda get popularity far beyond India and may be organized as in form of Ayurvedic clinic and at the ground of SPA-hotels. The concepts of similar European establishments have been analyzed. It has been shown that integration of Ayurveda is perspective in the west and south region of Ukraine. It will encourage the growth of competitiveness of the domestic establishments of hospitality.

Keywords: Ayurveda, hotel, competitiveness.